

PIETRO MASCAGNI
CAVALLERIA
RUSTICANA

DYREKTOR I KIEROWNIK ARTYSTYCZNY
EWA MICHNIK

DYREKTOR TECHNICZNY I ADMINISTRACYJNY
JANUSZ BYTOWSKI

KIEROWNIK LITERACKI
JÓZEF OPALSKI

PIETRO MASCAGNI

7 XII 1863, Livorno — 2 VIII 1945, Rzym

Pietro Mascagni studiował kompozycję pod kierunkiem Amilcare Ponchiello w konserwatorium mediolańskim. Nie znosił jednak żadnej dyscypliny, nienawidził żmudnych ćwiczeń z zakresu kontrapunktu i fugi, toteż wkrótce opuścił Mediolan, przyjmując stanowisko dyrygenta objazdowej opery. Światową sławę zyskało Mascagniemu właściwie tylko jedno dzieło: *Rycerskość wieśniacza*, pierwsza jego opera, skomponowana w wieku 26 lat. Później w ciągu długiego życia był Mascagni nadal aktywny zarówno jako kompozytor, jak i dyrygent, jednakże jego następne opery w liczbie 14 — m. in. *L'amico Fritz* (*Przyjaciel Fritz*), *Iris*, *Le Maschere* (*Maski*), *Lodoletta* — nie dorównują już *Rycerskości*. Ostatnim dziełem Mascagniego była opera *Neron*, wystawiona w La Scali w 1935 roku.

RYCERSKOŚĆ WIEŚNIACZA

Opera nie posiada uwertury. Zamiast niej, po krótkim wstępie orkiestralnym, słyhać spoza kurtyny *Sicilianę* (*O Lola*), którą śpiewa Turridu na cześć swej ukochanej Loli.

W słoneczny dzień wielkanocny plac na wsi sycylijskiej zapełnia się wieśniakami, którzy w odświętnych strojach przybywają do kościoła. Wśród nich pojawia się Santuzza, która pragnie zasięgnąć od starej wieśniaczki Łucji wiadomości o jej synu, a swym narzeczonym, Turridu. Łucja wyjaśnia, iż Turridu pojechał do miasteczka Francofonte po nowy zapas wina do jej gospody, lecz Santuzza wie na pewno, że tej nocy widziano go we wsi. Pogwizdując i strzelając z bata, zbliża się woźnica Alfio (pieśń *Il cavallo scalpita*). I on również powiada, iż widział Turridu tego ranka w pobliżu swego domu. Łucja chce o coś spytać, lecz na porozumiewawczy znak Santuzzy — milknie.

Rozpoczyna się nabożeństwo. Chór w kościele, przy dźwięku organów intonuje wielkanocny hymn *Regina coeli*. Ponad śpiew rozmodlonego tłumu wzbija się pełna uczucia modlitwa Santuzzy. Z jej rozmowy z Łucją po nabożeństwie wynika, iż Turridu niegdyś, zanim jeszcze poszedł do wojska, zaręczony był z Lolą. Później, gdy wrócił, pokochał Santuzzę. Teraz jednak

serce jego zwraca się znów ku Loli, która kokietuje go, mimo, że jest już żoną Alfia (aria *Voi lo sapete, mamma*). Pojawia się Turridu. Santuzza błaga go, by powrócił do niej, obiecując zapomnieć mu jego niewierność (duet *Tu qui, Santuzza*), lecz nadejście Loli, która śpiewając popularną piosenkę, z zalotnym uśmiechem rzuca młodzieńcowi trzymany w rękę kwiat, sprawia, iż Turridu, niepomny na cały świat, biegnie za nią. Rozpacz porzuconej Santuzzy zamienia się w gniew. Przeklina niewiernego kochanka, a spotkawszy Alfia, w porywie złości zdradza mu, że Turridu romansuje z jego żoną. Prostoduszny, lecz zazdrosny Alfio poprzysięga krwawą zemstę i Santuzza zbyt późno spostrzega, iż popełniła straszny błąd. (W tym momencie akcja opery ulega zatrzymaniu — orkiestra gra *Intermezzo*).

Po skończonym nabożeństwie tłum wieśniaków wysypuje się z kościoła. Turridu, w świetnym humorze (gdyż znowu jest razem z Lolą), zaprasza przyjaciół na wino do gospody swej matki; wnoszą napełnione szklanki i Turridu intonuje radosny toast na cześć wina i miłości (*Viva il vino*).

Do gospody wchodzi Alfio. Odrzeka ofiarowaną mu przez Turridu szklankę z winem. Padają ostre słowa. Alfio, według sycylijskiego obyczaju, wyzywa uwodziciela żony do walki na sztylety, oświadczając, że będzie nań czekał za gospodą. Za późno obudziły się w sercu Turridu wyrzuty sumienia. Żegna się z matką (aria *Mamma, quel vino è generoso*) i powierzając jej opiece Santuzzę, wybiega w ślad za Alfim. W tym właśnie momencie wchodzi do gospody Santuzza. Chwilę trwa pełne napięcia milczenie, po czym za gospodą wzmaga się gwar i słychać wyraźnie słowa: „Tam leży zabity Turridu”. Santuzza z okrzykiem zgrozy i rozpacz padła nieprzytomna na ziemię.

RYCERSKOŚĆ WIEŚNIACZA

(Cavalleria rusticana)

Opera w 1 akcie; Libretto: Giovanni Targioni-Tozzetti i Guido Menasci, wg Giovanniego Vergi.

Prapremiera: Rzym 17 V 1890

Premiera polska: Warszawa 1892

Kier. muz. — EWA MICHNIK
Reżyseria — KAY METZGER
Scenografia — HANS PETER HARLACHER
Kostiumy — ELŻBIETA KRYWSZA-FEDOROWICZ

Kierownik chóru — EWA BATOR
Asystent reżysera — HALINA SZYMAŃSKA
Inspicjent — HANNA ZARYCKA
— MAŁGORZATA SZOŁTYS
Sufler — STEFANIA ZACHARIASZ
Korepetytorzy solistów — IRENA CELIŃSKA
— MAŁGORZATA WESTRYCH
Korepetytor chóru — PIOTR MALEC

OBSADA:

SANTUZZA — JOLANTA BIBEL
MONIKA SWAROWSKA
TURIDDU — JANUSZ DĘBOWSKI
JAN ZAKRZEWSKI
ŁUCJA — ZOFIA JABŁOŃSKA
EWA SUKIENNIK
ALFIO — ANDRZEJ BIEGUN
BOGUSŁAW SZYNALSKI
STANISŁAW ZIOŁKOWSKI
LOLA — MARIA DOMAŃSKA
BOŻENA ZAWISŁAK

RUGGIERO LEONCAVALLO

8 III 1858, Neapol — 19 VIII 1919, Montecatini

Ruggiero Leoncavallo odbywał studia muzyczne w Neapolu. Ukończywszy konserwatorium, przez dłuższy czas był skromnym dyrygentem i nauczycielem muzyki. Jego pierwsza opera *Sen nocy letniej* nie zdobyła powodzenia. Dopiero *Pajace*, wystawione w mediolańskim Teatro del Verme, stały się punktem zwrotnym w całej karierze Leoncavalla, zyskując z miejsca światowy rozgłos mało dotąd znanemu kompozytorowi. Późniejszymi dziełami, jak *Cyganeria*, *Zaza*, *Chatterton*, *Roland z Berlina*, nie udało się już kompozytorowi powtórzyć triumfalnego sukcesu *Pajaców*. Ta jedna opera wystarczyła, aby zapewnić mu trwałe miejsce w historii muzyki operowej.

PAJACE

(I Pagliacci)

Opera w 2 aktach; libretto: kompozytor

Prapremiera: Mediolan, 22 V 1892

Premiera polska: Warszawa 1894

Zamiast uwertury akcję opery poprzedza śpiewany *Prolog* (*Si può?*) — jak gdyby zapowiedź programu ideowego Leoncavalla i innych kompozytorów-werystów, za pośrednictwem bowiem jednego z aktorów (Tonio) powiadamia autor zebraną publiczność, iż nie ma zamiaru ukazywać na scenie nierealnych, fantastycznych historii, lecz wydarzenia wzięte prosto z życia, może jaskrawe i brutalne, za to całkowicie prawdziwe. Dodaje jeszcze, że pajac, rozśmieszający tłum samymi żartami, przeżywa nieraz, podobnie jak inni ludzie, całą otchłań uczuć miłości i szczęścia, zazdrości, bólu i cierpienia.

AKT I. Jest dzień Wniebowzięcia i w całej wsi panuje radosny, świąteczny nastrój. Przybywa trupa wędrownych komediantów, a jej kierownik, Canio, zapowiada z wozu, że wieczorem odbędzie się przedstawienie. Mimo uśmiechu na twarzy Cania serce jego dręczy troska. Oto piękność Neddy, młodej żony kierownika, nęci zbyt wielu mężczyzn. Canio w gorących słowach mówi o swej wielkiej miłości — przez nią tak bardzo zazdrosny jest o żonę (arioso *Un tal gioco*); uprzedza przy tym Neddę, że gdyby kiedykolwiek była mu niewierna, czeka ją śmierć.

Canio wraz z resztą komediantów, zaproszony przez gościnnych wieśniaków na poczęstunek, udaje się do pobliskiej gospody. Nedda zostaje sama (ballatella *Qual fiamma*). Pojawia się Tonio i próbuje szczęścia, pragnąc ze wszelką cenę zdobyć wzajemność Neddy. Ta jednak pogardliwie wysmiewa jego zaloty, a gdy Tonio usiłuje ją objąć — uderza go w twarz szpicrutą.

Tonio z wściekłością w sercu ustępuje z placu, poprzysięgając zemstę. Okazja nadarza się niemal natychmiast, bo oto nadbiega młody wieśniak Silvio. Z rozmowy Silvia z Neddą wynika, że od dawna łączy ich tajemna miłość (duet *Nedda! Silvio! a quest'ora*). Teraz Silvio błaga ukochaną by porzuciła Cania. Nedda waha się, wreszcie jednak przystaje na plan wspólnej ucieczki. Zatopieni w miłości, nie dostrzegli oboje Tonio, który ukryty w pobliskich krzewach, podsłuchiwał ich rozmowę, a teraz pospieszył do gospody po Cania. Silvio zdołał zbiec w ostatniej chwili, cała więc wściekłość zdradzonego małżonka zwraca się przeciw Neddzie. Gdy ta wzbrania się zdradzić imię ukochanego, Canio grozi jej nożem i tylko interwencja pozostałych członków trupy sprawia, że obywa się bez rozlewu krwi. Canio przeżywa straszną tragedię; wie jednocześnie, że za chwilę rozpocznie się przedstawienie i będzie musiał grać wesołą komedię, śmiać się i bawić tłum, choć serce pęka mu z bólu (aria *Vesti la giubba — Śmieję się pajacui!*)

AKT II. Wędrowny teatr rozpoczyna przedstawienie. Scena przedstawia mieszkanie Neddy-Kolombiny, oczekującej swego kochanka — Arlekina, którego rolę gra Beppo. Zamiast niego przybywa Taddeo-Tonio i w pocieszny sposób wyjawia jej swą miłość. Jednakże zza okna dobiegają dźwięki serenady śpiewanej przez Arlekina (*O Colombina*), który po chwili wchodzi przez okno i — ku uciechu zebranej publiczności — wyrzuca bez ceremonii niefortunnego konkurenta. Lecz gdy nadchodzi mąż Kolombiny — Pajac, którego rolę gra Canio, Arlekin również ucieka — i oto na komediowej scenie, powtarza się niemal dosłownie historia minionego popołudnia, padają niemal identyczne słowa.

Canio, którego sercem targa zazdrość i rozpacz, resztką woli trzyma swe nerwy na wodzy. Jednak żądając od Kolombiny, by mu wyjawiała imię zbiegłego kochanka, zaczyna coraz bardziej tracić poczucie granicy między komedią a rzeczywistością. Spostrzega to Nedda. Próbuje powrócić do lekkiego, komediowego tonu, lecz na próżno. „Pajacu! Pajacu!” — mówi z cicha do męża, pragnąc przypomnieć mu graną rolę. Lecz słowa te wywołują wręcz przeciwny skutek — i Canio wybucha z całą tłumioną jeszcze pasją (aria *No, pagliaccio non son*). Przerażona Kolombina zbiega ze sceny i szuka ratunku wśród zebranej publiczności, lecz Canio dopada ją i przeszywa sztyletem. Znajdujący się wśród tłumu Silvio rzuca się na ratunek, jednak i on ginie z ręki Cania, który poznał w nim kochanka swej żony. Canio stoi chwilę bez ruchu, po czym wypuszcza nóż z ręki i z rozpaczą, a zarazem ironią w głosie mówi do zamarłej ze zgrozy i przerażenia publiczności „*La commedia é finita!*” — „Przedstawienie jest skończone!”

RUGGIERO LEONCAVALLO PAJACE

Kier. muz.	— EWA MICHNIK
Reżyseria	— KAY METZGER
Scenografia	— HANS PETER HARLACHER
Kostiumy	— ELŻBIETA KRYWSZA-FEDOROWICZ

CANIO	ISTVAN ROZSOS
	RYSZARD SŁYSZ
NEDDA	ZOFIA ROGALA
	KRYSTYNA TYBUROWSKA
TONIO	— ANDRZEJ BIEGUN
	BOGUSŁAW SZYNALSKI
BEPPLO	— JANUSZ DĘBOWSKI
	TADEUSZ SŁOWIAK
SILVIO	— ANDRZEJ BIEGUN
	JAN MIGAŁA

ORKIESTRA

I skrzypce

Miryński Janusz — koncertmistrz

Skrobacki Leszek

Sobczak Ewa

Szarek Teresa

Wójtowicz Irena

Zarębska Elżbieta

Czarnecki Zdźisław

Kuźnia Barbara

Mucha Marek

Stolarz Anna

II skrzypce

Burzyńska Anna

Baran Bożena

Uliasz Zbigniew

Pawluś Marek

Serafin Lidia

Kuźnia Tomasz

Pietras Dorota

Welanyk Ewa

Pisula Agnieszka

Altówki

Zywicki Henryk

Satora Mieczysław

Kowalska Zofia

Kostecki Tadeusz

Ściepień Teresa

Piekarczyk Małgorzata

Senisson Aleksandra

Wiolonczele

Drobnia Barbara

Wrońska Barbara

Stopa Stanisława

Grochala Alina

Pudło Danuta

Kontrabasy

Markowicz Marek

Porosło Jerzy

Mackiewicz Marek

Flety

Pańczyk Janusz

Gładys Małgorzata

Oboje

Fidowicz Agnieszka

Włodkowski Marek

Paterek Urszula

Klarnety

Kiak Andrzej

Majerski Antoni

Wyczyński Ignacy

Fagoty

Studnicki Eugeniusz

Dwojak Władysław

Komoński Adam

Szymański Sławomir

Trąbki

Jodłowski Tadeusz

Biesiadecki Maurycy

Waltornia

Wróbel Jerzy

Rakoczy Ryszard

Jaworski Jarosław

Pietras Antoni

Puzony

Greliak Janusz

Węgrzyn Krzysztof

Piznał Bogdan

Gryboś Grzegorz

Tuba

Oziero Marek

Perkusja

Decowski Mieczysław

Sobol Maciej

Wilewska Beata

Mastalska Maria

Harfa

Kosiorowska Liliana

Klawesyn

Kaczmarek Marta

Inspektorzy orkiestry:

JODŁOWSKI TADEUSZ

WROŃSKA BARBARA

CHÓR

Soprany

Bąba-Węgrzyn Maria
 Bębenek Dorota
 Ciszewska Zofia
 Czarnecka Maria
 Gorczyca Bogumiła
 Kiedo Krystyna
 Mikulska Joanna
 Moniuk Ewa
 Sotnicka-Tippe Aleksandra
 Szemraj-Zoń Lidia
 Sznajder Zdzisława
 Wierzbička-Delekt Jadwiga
 Wątrobska-Jękot Anna
 Wąsowicz Beata

Alty

Bełtowska Lucyna
 Gebel Elżbieta
 Grabowska Ewa
 Korczyńska Anna
 Mironowska Halina
 Pawlisz Maria
 Piękoś Joanna
 Pluta Ewa
 Włodkowska-Miśkowiec Anna
 Wojtasiewicz Monika

Tenory

Całka Andrzej
 Dźwigoń Emil
 Garlak Józef
 Górniak Ignacy
 Kazanowski Rafał
 Kogut Krzysztof
 Macheta Edward
 Piotrowski Krzysztof
 Radoń Wojciech
 Szeptycki Tadeusz
 Woźniak Władysław
 Wrona Witold

Basy

Bernagiewicz Andrzej
 Domagalski Mieczysław
 Kiełbiński Krzysztof
 Knapik Stanisław
 Kossek Adam
 Migala Jan
 Perun Józef
 Rogalewski Ludomir
 Kwaśny Aleksander
 Sadzik Adam
 Szawel Jerzy

Kierownik Chóru:

EWA BATOR

Inspektorzy:

Krzysztof Kiełbiński

Józef Perun

Korepetytor Chóru:

Piotr Malec

ZESPÓŁ TECHNICZNY

kierownik produkcji — ZBIGNIEW KUCIA
kierownik techniczny sceny — TADEUSZ KONIECZNY
kierownik elektryczno-akustyczny — JÓZEF RYBARCZYK
kier. prac. kraw. damskiej — ALICJA TEKIELA
kier. prac. kraw. męskiej — MARIA ODROBINA
kier. prac. perukarsko-fryzjerskiej — CZESŁAWA GWIZDAŁA
kier. prac. stolarsko-ślusarskiej — JÓZEF KMIEĆ
kier. prac. modelatorskiej — ROBERT URBAN
kier. prac. tapicerskiej — MICHAŁ RZEPKA

KOORDYNACJA PRACY ARTYSTYCZNEJ

kierownik — URSZULA LALURNY

Biurow Obsługi Widza

kierownik — JOLANTA PISARSKA
Główny specjalista ds. reklamy — MARIAN LIDA
Opracowanie graficzne — JANUSZ WRZESIŃSKI

OPERA I OPERETKA W KRAKOWIE

DYREKCJA TEATRU 31-002 Kraków Senacka 6

DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY

Sekretariat — tel. 22-08-79

DYREKTOR TECHNICZNY I ADMINISTRACYJNY
tel. 22-62-10

BIURO OBSŁUGI WIDZA tel. 22-20-83

SCENA OPEROWA

SCENA OPERETKOWA I SCENA DZIECIEĆA

ul. Lublicz 48 centrala 21-22-66, 21-42-00

kasa 21-16-30

CO DWA TYGODNIE! ☆ ★ ☆ ★

» ruch muzyczny » ARTYKUŁY
ESEJE

RECENZJE koncertów, przedstawień
operowych, płyt, książek WYWIADY
FELIETONY ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

ruch muzyczny

WIĘCEJ WIEDZIEĆ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ WIĘCEJ SŁYSZĘĆ

ruch muzyczny
PRZEWODNIK po życiu muzycznym
☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ w kraju i na świecie